

Второто, очертаващо се във фолклорната история хайдушко пространство, проектиращо се върху реалното пространство чрез хайдушки топоними, също има своеобразен център. И тъй е на билото на планината Гребенец и е извештен като Матей, Матейското (№ 29, 32, 34). Това е районът на старо селище със същото наименование, съществувало до 1830 г./103/ В близост до него се намират крепостни укрепления- Зло кале, Циганско кале, стари пътища и топонимът Маркова грамада, обяснен с предание за Крали Марко./104/ Това място и районът му се свързват най- вече с местните хайдути и водачи на хайдушката дружина Трифон и Добри./105/ (№ 29- 32)

Третият район, който фолклорната хайдушката история осмисля като хайдушко пространство се намира между два големи Старопланински прохода- Котленски и Вратника. Обхваща цялата Котленска планина на юг до Стидово, където се намира хайдушкото сборище Софра таш (№ 132). В този район са землищата на селата Ичера, Градец, Катунице, Жеравна, Медвен, Нейково, Раково, Котел. Голяма част от селищните им истории са свързани с бродилите, според преданията, тук много хайдути и хайдушки дружини. Често разказването на тези истории започва чрез тях. Землищата им са осеяни с хайдушки топоними, свързани с много случки, разказвани в предания. Тематично, по смисъла на съдържанието им, може най- общо да се обединят в две основни групи: 1. Хайдушки сборища, скривалища, пещери, равнини, хайдушки извори (кладенчета), църкви и 2. Хайдушки засади, места на сражения, обири и скривалища на хайдушко имане, тъй като в преданията много често мястото на обир на "хазна" се свързва с конкретното скривалище на съкровището.

Трудно е в това пространство да се определи категорично един център, тъй като, освен че е обширно, много от топонимите са натоварени с подобна функция в хайдушките предания. Няколко са местата, прочути като хайдушки свърталища: Вида, Разбойна, Хайдут тепе, Изворите на Камчия, Хайдут Върбан и др. (№ 40, 36, 30, 88, 130 и др.) Може би центроорганизиращи функции в хайдушкото пространство тук, като че ли най- много са присъщи на Разбойна с изворите в подножието му- Малкият и Големия хайдутин (№ 36, 30, , 88, 130). И отново прави впечатление, че топосът хайдушко сборище е на билото на планината, осмисляно като високото (в ценностен аспект) пространство.

При условното тематично групиране на хайдушките топоними, прави впечатление отново, че в доминираща позиция е хайдушкото сборище. "Високата" му позиция се подчертава и от споменатият факт, че често то се намира на или в съседство със стари култови места- манастири, черкваща, параклиси, лечебни извори, крепостни съоръжения- все с подчертан етнорелигиозен контекст. Според някои предания същите манастири и черкви са посещавани за молитви